EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

7. oktoober 2004 *

Kohtuasjas C-312/02,

mille esemeks on EÜ artikli 230 alusel esitatud tühistamishagi, esitatud 4. septembril 2002,

Rootsi Kuningriik, esindaja: K. Renman, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: K. Simonsson, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: rootsi.

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud C. Gulmann, R. Schintgen, F. Macken ja J. N. Cunha Rodrigues (ettekandja),

kohtujurist: F. G. Jacobs,
kohtusekretär: R. Grass,

kirjalikus menetluses,

olles 17. juuni 2004. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Rootsi Kuningriik esitas hagi komisjoni 26. juuni 2002. aasta otsuse 2002/524/EÜ, millega välistati liikmesriikide teatud kulude rahastamine ühenduse poolt Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (EPATF) tagatisrahastust (EÜT L 170, lk 77; edaspidi „vaidlustatud otsus"), osaliseks tühistamiseks, kuna otsusega välistatakse asjaomase liikmesriigi osas ühendusepoolne rahastamine summas 18 555 850 Rootsi krooni.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

2 Nõukogu 21. aprilli 1970. aasta määruse (EMÜ) nr 729/70 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise kohta (EÜT L 94, lk 13), muudetud nõukogu 22. mai 1995. aasta määrusega (EÜ) nr 1287/95, (EÜT L 125, lk 1; edaspidi „määrus nr 729/70") artikli 5 lõike 2 alapunkt c sätestab:

„[Komisjon] otsustab, milliseid kulusid ühenduse poolt ei rahastata vastavalt artiklitele 2 ja 3, kui kulud ei ole vastavuses ühenduse eeskirjadega.

Enne rahastamisest keeldumise otsuse tegemist tehakse komisjoni poolt tehtud kontrolli tulemused ja asjaomase liikmesriigi vastused kirjalikult teatavaks, misjärel pooled püüavad jõuda kokkuleppele võetavate meetmete osas.

Kui kokkuleppele ei jõuta, võib liikmesriik paluda, et algatataks neli kuud kestev vahendusmenetlus, mille tulemused kajastatakse kokkuvõttes, mis saadetakse komisjonile, kes selle läbi vaatab, enne kui rahastamisest keeldumise otsus vastu võetakse.

[...]".

3 Komisjoni 7. juuli 1995. aasta määruse (EÜ) nr 1663/95, millega nähakse ette nõukogu määruse (EMÜ) nr 729/70 kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad seoses EAGGF tagatisrahastu raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmisega (EÜT L 158, lk 6), muudetud komisjoni 22. oktoobri 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 2245/1999 (EÜT L 273, lk 5, edaspidi „määrus nr 1663/95"), artikli 8 lõige 1 sätestab:

„Kui komisjon on uurimise põhjal leidnud, et tehtud kulutused ei ole ühenduse eeskirjadega kooskõlas, teatab ta oma kontrollimise tulemustest asjaomasele liikmesriigile ning lisab parandusmeetmed, mis on vajalikud edaspidi eeskirjadele vastavuse tagamiseks [...]".

4 Nõukogu 30. juuni 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 1765/92, millega kehtestatakse toetussüsteem teatavate põllukultuuride tootjatele (EÜT L 181, lk 12) artikli 15 lõige 3 sätestab:

„Selles määruses käsitletud maksed tuleb tulusaajatele välja maksta täies ulatuses."

5 Nõukogu 27. juuni 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 805/68 veise- ja vasikalihaturu ühise korralduse kohta (EÜT L 148, lk 24) artikkel 30a, mis lisati nimetatud määrusesse nõukogu 30. juuni 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2066/92 (EÜT L 215, lk 49; edaspidi „määrus nr 805/68") artikli 1 punktiga 5, on sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva määruse alusel makstavad summad makstakse täies ulatuses toetusesaajatele."

Siseriiklikud õigusnormid

6 Förordningen (1997:183) om kartavgift i ärenden om jordbruksstöd (17. aprilli 1997. aasta määrus, millega kehtestatakse põllumajandustoetuste raames lõiv kaartide eest) kohaselt peavad kõik teatud pindalaga seoses ühenduse toetuste taotlejad maksma lõivu selleks, et saada kaart kõnealuse pindala kohta. See kaart tuleb lisada abitaotlusele.

7 Asjaomane määrus tunnistati 1. juulil 2000 kehtetuks ja seda kohaldati seega ainult aastatel 1998 ja 1999.

Faktiline raamistik

8 Rootsi Kuningriik sai 24. oktoobril 2000 komisjonilt määruse nr 1663/95 artikli 8 lõike 1 alusel kirjaliku teate, milles teatati, et kaardi eest makstava lõivu mahaarvamine ei ole põllukultuuridele antava abi raames lubatud ning et ühendus ei rahasta osa deklareeritud kulusid.

9 Komisjon tegi vaidlustatud otsuse määruse nr 729/70 artikli 5 lõike 2 punktis c ette nähtud vahendusmenetluse raames. Sellega välistati Rootsi Kuningriigi poolt deklareeritud kulude summas 18 555 850 Rootsi krooni ühendusepoolne

rahastamine, kuna asjaomane liikmesriik ei olnud järginud määruse nr 1765/92 artikli 15 lõiget 3 ja määruse nr 805/68 artiklit 30a.

Hagi

10 Käesolevas hagis palub Rootsi Kuningriik Euroopa Kohtul:

— tühistada vaidlustatud otsus 2002/524, kuna sellega keelduti Rootsi poolt kantud kulude summas 18 555 850 Rootsi krooni suuruse summa ühendusepoolsest rahastamisest;

— kui eelmainitud otsust ei tehta, vähendada summat, mille ühendusepoolne rahastamine on välistatud, 11 817 748 Rootsi kroonini;

— kui kumbagi eelmainitud otsustest ei tehta, vähendada summat, mille ühendusepoolne rahastamine on välistatud, 12 436 091 Rootsi kroonini;

— mõista kohtukulud välja komisjonilt.

11 Komisjon palub jätta hagi rahuldamata ja jätta kohtukulud hageja kanda.

Esmane nõue

12 Rootsi valitsus toetub oma esmase nõude puhul kahele väitele, mis põhinevad esiteks määruse nr 729/70 artikli 5 lõike 2 punkti c ja määruse nr 1663/95 artikli 8 lõike 1 rikkumisel ning teiseks määruse nr 1765/92 artikli 15 lõike 3 ja määruse nr 805/68 artikli 30a vääral kohaldamisel.

Esimene väide

13 Seoses esimese väitega rõhutab Rootsi valitsus, et vaidlustatud otsus rikub määruse nr 729/70 artikli 5 lõike 2 punkti c ja määruse nr 1663/95 artikli 8 lõiget 1, kuna määruse nr 1663/95 artikli 8 lõikes 1 ette nähtud kirjalik teade, mille Rootsi ametiasutused said 24. oktoobril 2000, ei sisaldanud mingit hinnangut kulude kohta, mille ühendusepoolne rahastamine välistatakse.

14 Siinjuures piisab, kui märkida, nagu ka Rootsi valitsus on vastuses komisjoni vastuväitele ise tunnistanud, et määrusega nr 2245/1999 muudetud määruse nr 1663/95 artikli 8 lõige 1, mis jõustus 30. oktoobril 1999 ja seega oli kõnealuste asjaolude esinemise ajal kohaldatav, ei nõua enam, et komisjon annaks oma teates liikmesriikidele hinnangu kulude kohta, mille rahastamine välistatakse.

15 Seega tuleb esimene väide tagasi lükata, kuna see on põhjendamata.

Teine väide

16 Seoses teise väitega märgib Rootsi valitsus, et kaardi eest lõivu tasumise nõude puhul ei ole tegemist määruse nr 1765/92 artikli 15 lõike 3 ja määruse nr 805/68 artikli 30a rikkumisega, kuna seda lõivu ei saa vaadelda abitaotluste käsitlemise halduslõivuna.

17 Määruse nr 1765/92 artikli 15 lõike 3 ja määruse nr 805/68 artikli 30a kohaselt tuleb maksed tulusaajatele välja maksta „täies ulatuses".

18 Sellest tuleneb, et nimetatud määruste alusel ei ole põllumeestele väljamakstavatelt summadelt lubatud teha mingeid mahaarvamisi.

19 Euroopa Kohus on varem otsustanud, et määruse nr 1765/92 artikli 15 lõike 3 ja määruse nr 805/68 artikli 30a alusel on liikmesriikide võimudel keelatud teha mahaarvamisi väljamaksetelt või nõuda taotluste käsitlemise eest halduslõivude tasumist, mille tulemusel makstava abi summa väheneks. (22. oktoobri 1998. aasta otsus ühendatud kohtuasjades C-36/97 ja C-37/97: Kellinghusen ja Ketelsen, EKL 1998, lk I-6337, punkt 21).

20 Rootsi valitsus väidab, et kaartide väljastamise eest nõutava lõivu eemärk ei ole asjaomaste võimude halduskulude katmine. Erinevalt eelmainitud kohtuasjades

Kellinghusen ja Ketelsen tõdetust ei sõltu taotluste käsitlemine ja abi andmise otsustamine kõnealuse lõivu tasumisest, kuna see tuleb tasuda eraldi.

21 See argument ei ole vastuvõetav.

22 Nagu kohtujurist on oma ettepaneku punktis 17 õigesti märkinud, ei ole keeld teha mahaarvamisi üldtingimus ja seda ei tohi tõlgendada pelgalt formaalselt, kohaldades seda ainult väljamaksete tegemise ajal tehtavatele mahaarvamistele. Seega peab keeld teha mis tahes mahaarvamisi laienema kõikidele summadele, mis on otseselt ja lahutamatult väljamakstavate summadega seotud.

23 Komisjonile 2. veebruaril 1998 saadetud kirjas möönab Rootsi valitsus, et ta on kaalunud mitmeid viise kaartide väljaandmise rahastamiseks ja on otsustanud nõuda nende eest kõnealuse lõivu tasumist.

24 Veel tuleb meenutada, et siseriikliku õigusakti kohaselt ei saanud ühtki abitaotlust esitada ilma, et selle lisaks poleks olnud riigi ametiasutuste poolt väljaantud kaart.

25 Neil asjaoludel tuleb tõdeda, et põllumeeste poolt esitatavad abitaotlused ja kaartide eest lõivu tasumise nõue on omavahel otseselt seotud ja seega vähendab lõiv tulusaajatele tegelikult väljamakstavat lõppsummat.

26 Veel märgib Rootsi valitsus, et komisjon ei ole rakendanud finantskorrektsioone 1998. turustusaasta osas, kuna viimane on möönnud, et põllumeestel on olnud võimalus saada kaartidest kasu muul viisil kui seoses abitaotlustega. Rootsi valitsuse arvates oleks komisjon selle asjaolu tõttu pidanud 1999. turustusaasta finantskorrektsioonide hindamisel arvestama nii uute taotlejate lisandumist kui ka asjaolu, et kaarte tuli igal aastal ajakohastada.

27 Komisjon väidab vastu, et nii 1998. kui ka 1999. aastal tasutud lõivud kujutasid endast ühenduse õigusega kokkusobimatuid halduskulusid. Ometi möönis ta, et kuna 1998. aastal tasutud lõivusid võib, olgugi et vähemal määral, pidada samal ajal vastutasuks põllumeestele osutatud teenuse eest, kuna kõnealune kaart on neile nende tegevuses kasulik. Sarnane põhjendus ei ole kohaldatav 1999. aastal kaartide eest tasutud lõivude puhul.

28 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei tulene liikmesriigile sellest, kui komisjon ei ole eelmise turustusaasta osas finantskorrektsioone teinud, vaid on aktsepteerinud eeskirjade eiramist õigluse kaalutlustel, õigust nõuda õiguskindluse ja õiguspärase ootuse põhimõtetest lähtudes sama seisukoha järgimist järgneval turustusaastal (vt 6. oktoobri 1993. aasta otsus kohtuasjas C-55/91: Itaalia *v.* komisjon, EKL 1993, lk I-4813, punkt 67, ja 6. detsembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-373/99: Kreeka *v.* komisjon, EKL 2001, lk I-9619, punkt 56).

29 Arvestades kõiki eelmainitud kaalutlusi, tuleb teine väide tagasi lükata.

Täiendavad nõuded

30 Oma esimese täiendava nõude alusena esitab Rootsi valitsus kaks väidet: vastavalt määruse nr 729/70 artikli 5 lõike 2 punkti c ja määruse nr 1663/95 artikli 8 lõike 1 rikkumine ning määruse nr 1765/92 artikli 15 lõike 3 ja määruse nr 805/68 artikli 30a väär kohaldamine.

Esimene väide

31 Seoses esimese väitega toob Rootsi valitsus välja, et vaidlustatud otsuse vastuvõtmisega on rikutud määruse nr 729/70 artikli 5 lõike 2 punkti c ja määruse nr 1663/95 artikli 8 lõiget 1, kuna määruse nr 1663/95 artikli 8 lõikes 1 ette nähtud kirjalik teade on seotud ainult põllukultuuride toetuse rahastamisega.

32 Rootsi valitsuse sõnul ei käsitletud selles teates loomasöödaalade kaarte. Siiski oleks komisjon määruse nr 1663/95 artikli 8 lõike 1 kohaselt pidanud kõnealuses dokumendis, mille Rootsi võimud said 24. oktoobril 2000, selgelt osundama parandusmeetmetele, mis olid komisjoni kõnealuse toimingu objektiks.

33 Nagu kohtujurist on oma ettepaneku punktis 21 märkinud, on Rootsi valitsus esiteks alles oma 18. mai 2001. aasta teatises andnud komisjonile viimase nõudmisel üksikasjalikku teavet makstud loomasöödaalade toetuse kohta. Pärast seda teatist saatis komisjon 1. augustil 2001 Rootsi valitsusele vastavalt määruse nr 1663/95

artikli 8 lõikele 1 teise ametliku kirja. Teiseks ei saa Rootsi valitsus toetuda asjaolule, et 24. oktoobri 2000. aasta kirjas ei ole komisjon käsitlenud põllukultuuride kaarte, selleks et väita, et tal oli võimatu määratleda vajalikke parandusmeetmeid, kuna ta tühistas põllukultuuride ja loomasöödaalade kaartide eest tasutava lõivu 1. juulil 2000.

34 Seega tuleb esimene väide tagasi lükata.

Teine väide

35 Seoses teise väitega leiab Rootsi valitsus, et määruse nr 1765/92 artikli 15 lõige 3 ja määruse nr 805/68 artikkel 30a ei saa olla aluseks otsusele, millega komisjon välistab summa rahastamise, mis vastab selliste piirkondade kaartide eest tasutud lõivudele, mille eest taotletakse ka põllumajanduse keskkonnaabi ja piirkondlikku toetust.

36 Rootsi valitsuse sõnul on komisjon nõustunud põllumeestelt kahe eelmainitud abi liigi puhul kaartide eest nõutava lõivuga, kuid arvestades summat, mille ühendusepoolne rahastamine on välistatud, ei võtnud komisjon arvesse alasid, mille kohta on esitatud nii põllukultuuride või loomasöödaalade toetuse kui ka põllumajanduse keskkonnaabi või piirkondliku toetuse taotlused.

37 Tuleb meenutada, nagu Euroopa Kohus on käesoleva otsuse punktis 19 tõdenud, et määruse nr 1765/92 artikli 15 lõige 3 ja määruse nr 805/68 artikkel 30a ei takista siseriiklikel ametiasutustel tegemast mahaarvamisi väljamakstavatelt summadelt või nõudmast taotlusega seotud halduskulude tasumist, mille tulemusel abi summa väheneb.

38 Asjaolu, et mõned põllumehed on ühe ja sama ala kohta taotlenud korraga nii abi määruste nr 1765/92 või nr 805/68 alusel kui ka põllumajanduse keskkonnaabi või piirkondlikku toetust, ei mõjuta mingil viisil keeldu liikmesriikidele teha mahaarvamisi summadelt, mis makstakse välja põllukultuuride või loomasöödaalade toetuste saajatele.

39 Seega tuleneb määruse nr 1765/92 teisest põhjendusest otseselt, et kompenseerivate maksete eesmärk on institutsionaalsete hindade alanemisest tingitud sissetuleku vähenemise hüvitamine teatud põllukultuuride tootjatele mõeldud uue toetuste süsteemi raames. Lisaks sellele on määruse nr 2066/92, millega täiendati määrust nr 805/68 artikliga 30a, kolmanda põhjenduse kohaselt süsteemi esmane eesmärk anda asjaomastele tootjatele piisavat toetust veiselihaturu sekkumishindade alanemise tagajärgede hüvitamiseks.

40 On vaieldamatu, et need eesmärgid saavutatakse vaid siis, kui kompenseeriv abi makstakse asjaomastele põllumeestele välja täies ulatuses (vt eespool viidatud kohtuotsus Kellinghusen ja Ketelsen, punkt 19).

41 Rootsi valitsuse tõlgendus jätaks määruse nr 1765/92 artikli 15 lõike 3 ja määruse nr 805/68 artikli 30a ilma nende kasulikust mõjust, andes liikmesriigile võimaluse vältida neist sätetest tulenevaid kohustusi ja seega takistada eelmainitud eesmärkide saavutamist.

42 Väide, mis põhineb määruse nr 1765/92 artikli 15 lõike 3 ja määruse nr 805/68 artikli 30a vääral tõlgendamisel, tuleb seega tähelepanuta jätta.

43 Teise täiendava nõudega seoses väidab Rootsi valitsus, et kui Euroopa Kohtu hinnangul tuleb summa arvestamisel, mille ühendusepoolne rahastamine välistatakse, võtta arvesse loomasöödaalasid, siis tuleb summa arvestamisel jätta kõrvale lõivud kaartide eest, mis puudutavad alasid, mille kohta on samuti esitatud põllumajanduse keskkonnaabi või piirkondliku toetuse taotlused.

44 Oma nõude toetuseks viitab Rootsi valitsus argumentidele, mida ta esitas esimese täiendava nõude teise õigusliku alusega seoses. Käesoleva otsuse punktides 39–41 toodud põhjustel ei saa neid argumente pidada vastuvõetavaiks.

45 Kuna ühegi Rootsi valitsuse õigusliku alusega ei saa nõustuda, tuleb hagi jätta tervikuna rahuldamata.

Kohtukulud

46 Vastavalt kodukorra artikli 69 lõikele 2 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Rootsi Kuningriik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud jätta tema kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Rootsi Kuningriigilt.

Allkirjad